

1. RZECZNY (9) ai

e jasne.

sg m N rzeczny (1). ◇ f N rzeczna (1). ◇ A rzeczna (1). ◇ n N rzeczne (1). ◇ A rzeczne (4); -é (4), [-e)]. ◇ pl D rzeczny (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (trzy z niżej notowanych przykładów) s.v. 1. rzeczny.

Przymiotnik od „rzecz” ‘istota jakiejś sprawy; prawda; rzeczywistość, stan faktyczny’; faktyczny, rzeczywisty; actualis BartBydg, JanStat; realis Mącz (9) : BartBydg 4b; [á potym zalię potrzebna ieft prawdziwa zá grzechy Pokutá/ przez Skruchę ferdeczną/ Spowiedź vftną/ y Dołyuczynność rzeczna. HerbOdpow Mm3v].

W przeciwstawieniach: »mniemany, rozumny, [słowny] ... rzeczny« (2): Tęfz [!] oni [ludzie chutkiego dowcipu] do składania wierszow/ y rozumnym wmiętnościám [!]/ a ci [ludzie skuteczni w rozsądku] ad reales/ to ieft rzeczny godzą fię. KwiatKsiąż Kv; SkarKaz 349a; [HerbOdpow li7 (Linde)].

Wyrażenie: »reczne dzierzenie« = rzeczywiste posiadanie; actualis possessio JanStat [szyk 3:1] (4): Y iuz przerwczony N. przerwczonym Kościoła G. sługom Kościelnym dał iftotné wwiązanie/ y rzeczne dzierzenie w przerwczony czynfz SarnStat 1252, 685, 1249, 1254; [A iuz ci przerwczeni [spadkobiercy dóbr] zamiáne czyniący dáli łobie zobopolnie w przerwczone dobrá tak odmienione iftotné wwiązanie y rzeczne dzierzenie przez Woźne Ziemłkie. HerburtStat 510 (Linde)].

Szeregi: »reczny, ([a]) istotny« (1): Realis, Rzeczny/ yftotny. Mącz 353d; [Atoż małz Rokkazanie rzeczne á iftotné [tj. obowiązek chwalenia Chrystusa w świętości ciała i krwi jego]; ktore ieft wietfze/ niżli słowne HerbOdpow li7 (Linde)].

»reczny i prawdziwy« (1): Ten [Chrystusa] obraz ná dułzy ieft tá [práwiedliwość nie mniemána/ ále rzeczna y prawdziwa. SkarKaz 349a.

»reczny i skuteczny« (1): Drudzy fą ktorzy fie tym [konceptją jedności Boga Ojca i Syna] nieiáko brzydzą/ y fámifz to borzą: vkázuiąc rozdział ábo roznicę miedzy oycem y synem: nie perfonalem tylko/ iáko oni mowią: to ieft wedle Ołoby: ále realem/ to ieft/ rzeczna y skuteczna. CzechRozm 12v.

Synonimy: istotny, isty, niewątpliwy, pewny, prawdziwy, rzeczywisty.

Cf WSZERZECZNY